

Kongsfjord Energi AS/H2Carrier AS

► Rubbedalshøgda bieggafápmorusttet

Plánaprográmma/dieđáhus ja čielggadanprográmma evttohus

Beaivi: 06/09/2024

Čoahkkáigeassu

Finnmárkku bieggaresurssat gullet Eurohpá buoremusaide ja bieggafámu potentiála lea stuoris. Fylkkas lea maiddái sávaldat ja dáhttu viiddidahttit bieggafámu. Fylkkagielda lea ožžon áigái strategiija hukset 2GW bieggafámu ovdal 2030. Dán huksenulbmila doarju Nuorta-Finnmárkoráđđi. Ráđđehus lanserii borgemánus 2023 fápmo- ja industriijaloktema Finnmárkkus. Ulbmil lea ahte Finnmárkku ođasnuvvi fápmobuvttadeapmi ovdal 2030 lassánivččii juobe seammá ollu go dat golaheapmi man viiddiduvvon industriija buvttášii mielddis.

NVE áigu geahčadit buot konkrehta plánaid hukset ođasnuvvi fápmobuvttadeami Finnmárkkus ja ávžžuhii danin aktevrraid sáddet dieđáhusa plánaideaset hárrái ovdal cuoŋománu 22. b dán jagi. NVE máhcahagas bođii ovdan ávžžuhus sáddet ođasmahtton dieđáhusa ovdal čakčamánu 6. b. 2024.

Dán hárrái dieđiha H2Carrier AS/Kongsfjord Energi AS ahte Rubbedalshøgda bieggafápmorusttega plánat leat álggahuvvon. Das lea gitta 600 MW installerejuvvon effekta. Báiki lea Rubbedalshøgda Várnjárggas Bearalvági ja Báhcavuona gielddas. Dakkár huksen buvttadivččii gitta 2,4 TWh ođasnuvvi fámu juohke jagi. H2Carrier pláne geavahit fámu vuosttažettiin buvttadit hydrogena/ammoniáhka ovttá govdu buvttadanrusttegis Kongsfjordas dahje dakko lahkosiin. Dat mearkkaša ahte bieggafápmorusttega áigáioažžumii ii leat dárbašlaš ahte regiovna fierpmádat dahje transmišuvdnafierpmádat buoriduvvo hirbmat olu.

Doaibmabiddji lea deattuhan hábmet muttágis doaibmabiju mii gokčá ránnjágielddaid Báhcavuona ja Bearalvági. Vuosttažettiin dat mearkkaša juohkit árvohuksema, bargosajiid ja gielddalaš sisabohtovuodu vejolašvuodaid. Nuppádassii dat mearkkaša juohkit luonddusabahkkemiid, nugomat areáladuoguštusa, bieggaturbiinnaid, infrastruktuurra ja nu ain. Bieggafápmohuksen lea digaštallanášši. Sáhtta čuohtit bieggafámu lágideaddji gieldda ránnjágielddaide, jus huksegohtá luondduguovlluin maid gieldda ássit geavahit. Dainna ráddje guovllu mearkkašupmi johtimii, rekreašuvdnii ja olgoeallimii, ja/dahje visuála váikkuhusa bokte. Danin lea dehálaš balanseret buriid ja bahá beliid ja ahte goappašat gielddat ožžot muttágis oasi buriin beliin. Dainna lágiin livččii buot Lulli-Várnjárga ássiide ávkin.

H2Carrier lea erenoamážit bargan ásahtit ja jodihit govdu rusttegiid mainna buvttadit hydrogena/ammoniáhka. Buvttadeami vuoddu lea čázi elektrolysa. Dat lea proseassa mii gáibida energijja. Plána lea laktit bieggafápmorusttega buvttadanrusttegiid regiovna fierpmádaga bokte. Hydrogenarusttega sturrodat heivehuvvo nu ahte geavaha olles fápmobuvttadeami, maŋjel go báikkálaš ja regiovnnalaš fápmoárbbut leat ollašuvvan. Hydrogenabuvttadeami lea heivehahti ja dainna lágiin oažžu molsašuddi fápmobuvttadeami ođasnuvvi energijagálduin. Sihke fápmorusttet ja hydrogenarusttet addá ođđa industriijadoaimmaid, bargguid ja árvohuksema báikkálaččat ja regiovnnalaččat.

NVE lea ovdanbuktán golbma kriterá maid geavahit go vuoruha proševttaid ođasnuvvi fápmobuvttadeami hárrái Finnmárkkus. Vuosttaš kriterá čatnasa lágideaddji gieldda dáhttu ja beroštupmái čadahtit guovloregulerema bieggafámu várás. Doaibmabiddjis leat leamaš čoahkimat lágideaddji gieldda politihkkariiguin ja hálldahusain. Goappašagain lea posiitiiva oaidnu prošektii. Plánaárvalusa giedahalai ovdagoddečoahkkin Bearalvágis cuoŋománu 19. beaivvi, ja dagai ovttajienalaš mearrádusa álggahit plánenbarggu. Gieldastivra dagai

mearrádusa geassemánu 13. b. 2024. Seammalágan mearrádus dahkkui Báhcavuonas gielddas Geassemánu 19. b. 2024.

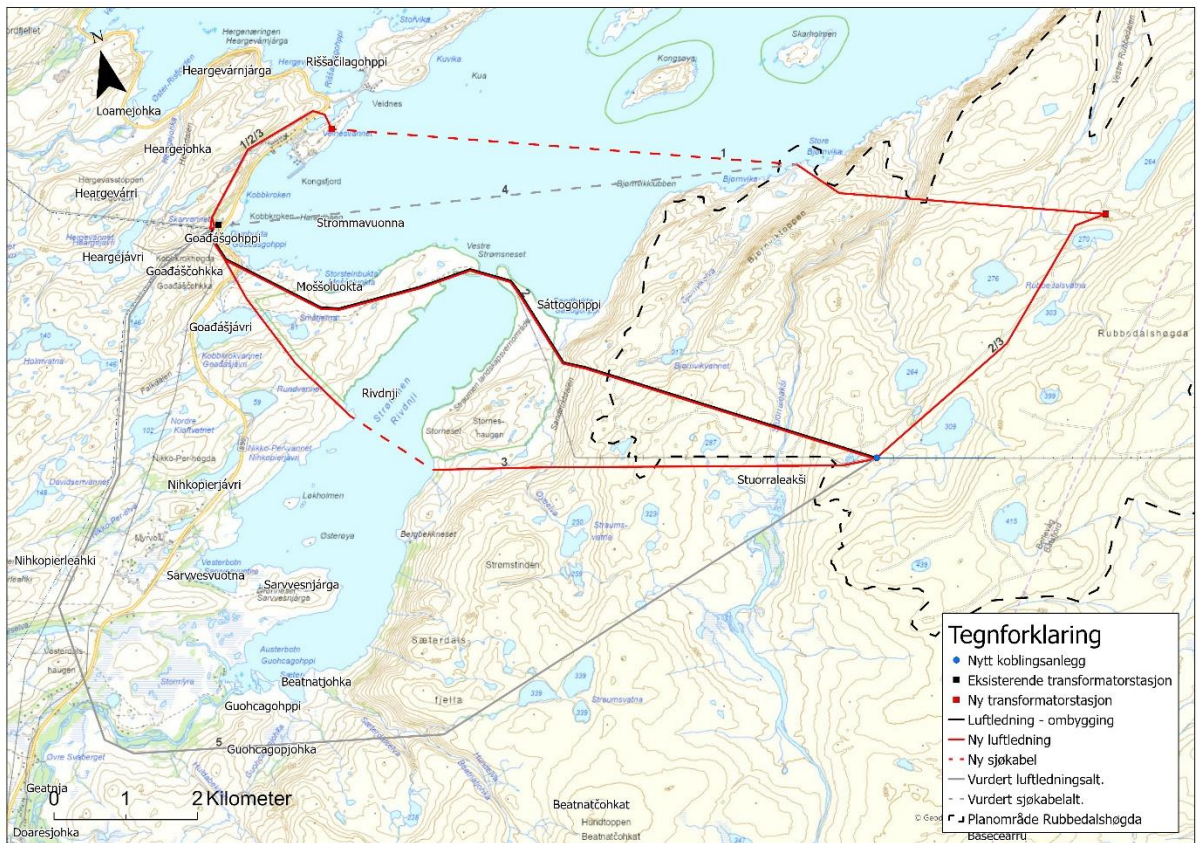
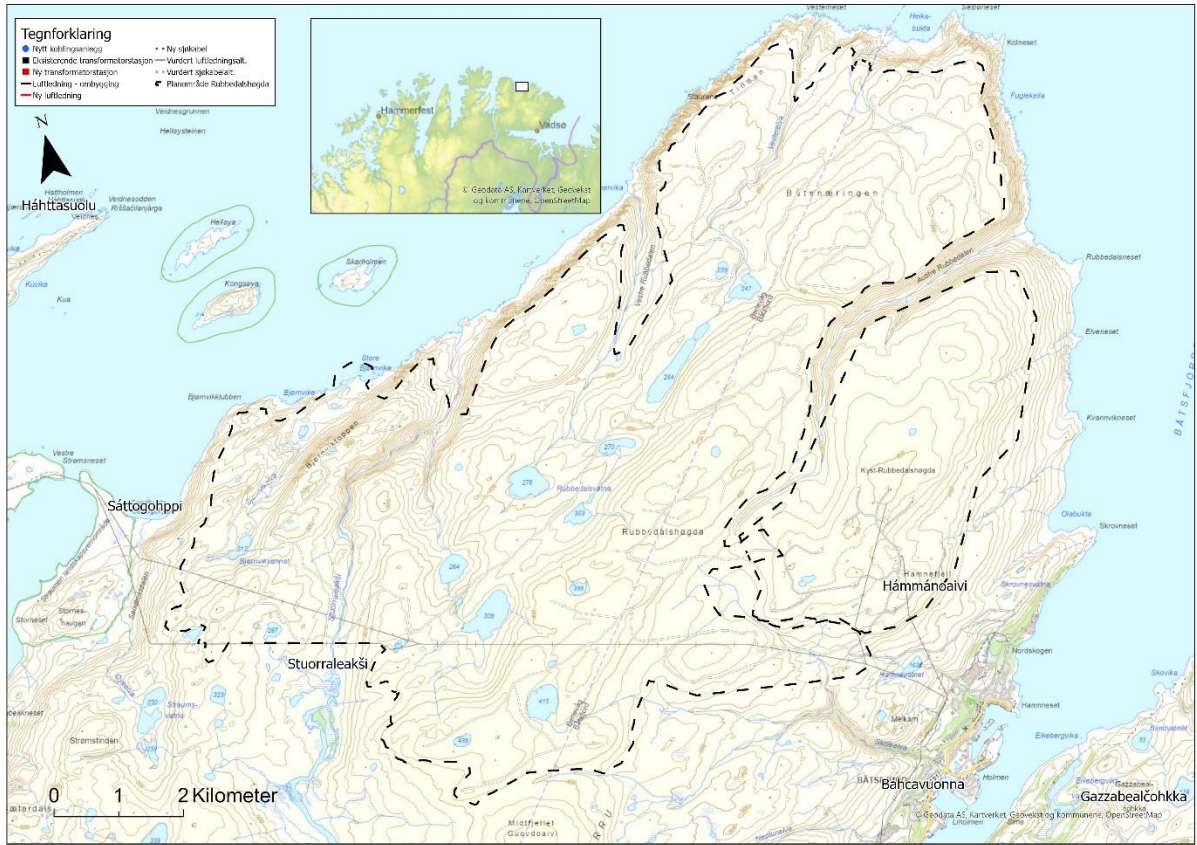
NVE lea cealkán ahte sii deattuhit oktiiheivema fylkkaosseplánain bieggafámu hárrái. Finnmárkku fylkkagiella árvala Oarje-Várnjárgga miellagiddevaš guovlun, go doppe leat buorit bieggaresurssat ja eai leat bearehis vuostálas beroštumit. Deattuha goit ahte fertte árvoštallat huksemiid doppe ollislaččat daid bieggafápmorusttegiiguin mat juo leat Hamnefjellas ja Rákkočearus. Diedihuvvon prošeakta lea siskkobealde fylkkagiella vuoruhuvvon guovlluin bieggafámu várás.

Goalmát kriterá guoská prošeavtta ja boazoguohtuma beroštumiid oktavuhtii. Rubbedalshøgda bieggafápmorusttet čuočcá njuolga orohaga 7 areálaide. Orohakkii 6 sáhtta rusttet čuočcit eahpenjuolga danin go rusttet oidno dohko. Bearalvági giella lea álggahan dialoga orohagain 7 bieggafápmoplánaid birra. Čoahkkinn dollojuvvui njukčamánu 14. b. 2024 gos ledje mielde orohat, doaibmabiddji ja goappašat lágideaddji gielddat. Orohat 7 sáddii reivve mas lea beaivi miessemánu 31. beaivi. Dainna ovdanbukte iežaset oainnu Várnjárgga almmolaš doaibmabijuid hárrái, maiddái Rubbedalshøgda bieggafápmorusttega hárrái. Dát šaddá oassi dan dialogas mii lea jođus boazodoalloberoštumiiguin ja oassi dan konsultašuvdnaproseassas mii gullá NVE:ii ja gielddaide. Energiijalága ja Plána- ja huksenlága vuolde.

Rubbedalshøgda bieggafápmorusttega viiddideapmi čuočcá dasa lassin luondduárvvuide, oktalaš guoskameahttun guovlluide. Rusttega oainnášii earret eará skiepajohtolagas ja Kongsfjordas.

Ovddosguvlui plánabarggus lea áigumuš ráhkadit buori diehtovuodu buot váikkuhusfáttaid várás ja atnit daid dieđuid ráhkadettiin plánaid ja ráddjedettiin plánaguovllu. Dát ja buorre dialoga báikkálaš eiseváldiiguin, boazodoaluin ja earáiguin lea hui dehálaš vai nagoda hábmet buori prošeavtta. NVE lea oppalaččat sihtán doaibmabiddjiid, main lea ollásit dahje belohakkii latnjalas plánaguovllut Finnmárkkus, koordineret doaibmabijuid ja doaimmaid gulaskuddanproseassa ja čielggadanprográmma áigge. Dainna lágiin noađđi ja báikkálaš deaddu goalmát oassebeliide (nugo boazodollui) unnu. Kongsfjord Energi doarju prinsihpas dakkár koordinerema ja válddii danin oktavuoda eará doaibmabiddjiin go plánaguovllut latnjalaste muhtun oasi. Dat doaibmabiddji ii lean gearggus bargat ovttas koordineret doaimmaid. Danin Kongsfjord Energi áigu okto čadahit prográmma oktasašbarggu haga.

Gártačuohpus čájeha gokko gaskaboddosaččat leat ráddjen plánaguovllu bieggafápmorusttega várás ja luotta dohko. Plánaid hápmi dahká vejolažžan ollašuhttit prošeavtta unnit sturrodagas, jus dušše nubbi lágideaddji gielddain hálida lágidit evttohuvvon bieggafápmorusttega áigáioažžuma.

1.2 Oanehaččat plánaid birra

Doaibmabiddji áigu doarjut ođasnuvvi energiija buvttadeami ja ođđa industriija áigáioažžuma Nuorta-Finnmárkkus. Huksedettiin bieggafápmorusttega lea plána álggahit govdu rusttega hydrogena ja ammoniáhka buvttadeami várás Kongsfjordas. Bieggafápmorusttet áigu fuolahit báikkálaš ja regiovnalaš ođđa fápmodárbbuid, ja maid doalvut ođasnuvvi energiija hydrogena-ammoniáhkarusttegi.

Plána lea ahte Rubbedalshøgda bieggafápmorusttegis lea gitta 600 MW installerejuvvon effeakta. Jahkásaš fápmobuvttadeapmi šattašii gitta 2,4 TWh. Bieggafápmorusttega áigáioažžun ii leat dan duohken ahte ođđa 420kv-jođas bohtá Skáiddi ja Vuonnabađa gaskii. Go 420kv-jođas válbmana livččii vejolaš laktit bieggapárkka dasa.

Sullii 67 km² viidosaš plánaguovllus lea 20 km² Báhcavuona gielddas ja 47 km² Bearalvági gielddas. Duottarguovlu lea šattoheapme. Eanut leat golladan eatnama dakko. Eanan lea boldnái ja ceakkovielttit luitet merrii. Válodoassi plánaguovllus lea 300 – 450 mehter meara bajábealde.

Govdu buvttadanrusttet, man namma lea «P2XFloater™», oažžu bieggapárkka fápmobadjelbáhcaga mañnel báikkálaš golaheami Bearalvágis ja Báhcavuonas. Rusttega dimenšuvnnat šaddet nu ahte buot bieggafápmorusttega buvttadeapmi bohtá ávkin. Rusttet lea heivehahtti buvttadanvoluma hárrái ja čuovvu bieggafápmobuvttadeami variašuvnnaid. Árvalus lea bidjat skiippa Kongsfjordii, oarjelii bieggafápmorusttega.

Dát diedáhus ii govčča hydrogena/ammoniáhka buvttadanrusttega. Dat šaddá fáddán sierra eiseváldiproseassas.

1.5 Doaibmabiddji presentašuvdna

Doaibmabiddji lea H2Carrier AS/Kongsfjord Energi AS (ásahuvvome) man čujuhus lea Bearalvági gielddas. Doaibmabiddji bargá plánain bovdet báikkálaš/regiovnalaš berošteddjiid leat mieleaiggádin Kongfjord Energias. Vuordaga mielde dat čađahuvvo dakkaviđe go loahpalaš konsešuvnna lea addojuvvon.

H2Carrier ásahuvvui 2020. Fitnodat geavaha guoddevaš čovdosiid industriála skálás. Daid čovdosiiguin oažžu fas áigái ođasnuvvi fápmoresurssaid. Kongsfjord Energi AS lea vuollefitnodat mii 100% gullá H2Carrier AS:ii.

H2Carrier bargiin lea fágaidrasttideaddji čehppodat ja vásáhusat earret eará govdu oljo- ja gássabuvttadeamis, hydrogenaindustriijas, bieggaturbiinnaid off-shore installašuvnnas, eananbieggafámu ovdánahttimis ja huksemis, ja dasa gullelaš stuorra huksenprošeavttaid struktureren ja ruhtadeapmi. Okta čoavddus lea buvttadit ruoná hydrogena ja ruoná ammoniáhka nu gohčoduvvon govdu buvttademiin. Dan vuoddu lea moattelohjahkásaš oadjebas ja dorvvolaš offshore oljo- ja gássabuvttadeapmi – «floating production, storage and offloading (FPSO)».

H2Carrier oažžu áigái prošeavttaid miehtá máilmmi buvttadan dihte ruoná hydrogena/ammoniáhka iežas govdu buvttadančovdosiin, man namma lea «P2XFloater™». Prošeavttaid vuolggasadi lea eanas ruoná ammoniáhkka loahppabuvttan. Das leat čuovvovaš iešvuodat:

- energijaguoddi/boaldámuš dekarboniseren dihte skiippaid dahje koallafápmorusttegiid
- nitrogenaguoddi buvttadan dihte fossiillahis gilvagiid biebmobuvttadeami várás
- hydrogenaguoddi sirren dihte hydrogena ja ammoniáhka manjel effektiiva fievrredeami

Hydrogena sáhttá doalvut lagas báikkiide gokčan dihte industriija ja fievrredeami dárbbuid.

Fápmu dikšojuvvo báikkálaččat. Dainna lágiin H2Carrier deattuha ráhkadit ollislaš čovdosiid, sihke bieggafápmus ja PtX:as, mat váldet vuhtii báikkálaš ja regionnalaš čanastagaid ja árvvuid. Dat nanne sihke lágideaddji gielddaid ja lagas gielddaid. H2Carrieras lea viiddis riikkaidgaskasaš doaibmaguovlu. Sis lea oba áigge oktavuoha stuorra globála aktevrraiguin ođasnuvvi energija suorggis main lea beroštupmi ea.ea Finnmárkku proševttain. Ovdalgo potentiála riikkaidgaskasaš aktevrrat leat mielde ruhtadeame proševtta, áigu Doaibmabiddji/H2Carrier ráhkadit proševtta báikkálaš doarjagiin. Proševtta vuodđun leat eavttut mat vuhtiiváldet báikki ja regionna ulbmiliid daid rámmáid siste mat atnet ávvira dan fuolas, ahte ođđa bieggafápmorusttegiid huksemis ja doaimmas leat negatiiva váikkuhusat. Doaibmabiddjis lea maddái ulbmil oažžut báikki ja regionna energijasearvvit leat mielde bieggafápmorusttega eaiggátvuodas ja doaimmas. Dán atná dehálažžan ráhkadit báikkálaš doarjaga ja legitimehta.

Doaibmabiddji	
Fitnodatnamma	Kongsfjord Energi AS
Badjefitnodat	H2Carrier AS
Organišuvdnanummar	925976962
Oktavuodaolmmoš	Ove Tideman Rylandsholm, prošektajodiheadji
Oktavuodadiedut	Mobiila 90682738, e-poasta: otr@H2carrier.com
Neahttabáiki	www.h2carrier.com .

3 Lágaid gáibádusat ja áššemeannudanproseassa

3.5 Sámeláhka

NVE ja gielda leat Sámelága § 4-3 ja 4-4 mielde geatnegasat konsulteret guoskevaš sámi beroštemiid ovddasteddjiiguin daid doaibmabijuid birra mat njuolga čuhcet sámi beroštumiide.

Konsultašuvdnageatnegasvuohta šaddá sámi guovlluin sihke guovluregulereamiid evttohusaid geažil ja dakkár diedáhusaid geažil main lea konsekveansačielggadanprográmma. Geatnegasvuohta ferte ollašuvvat goappašiin proseassain. Geatnegasvuohta konsulteret sámi beroštumiiguin šaddá danin oassi dan áššečielggadeamis mii láchá doaibmabiju vuodu.

3.6 Čielggadeapmi eará lágaid mielde

Energijaláhkii ja Plána- ja huksenláhkii gullet dihto gáibádusat. Daid lassin leat maiddá mánnga eará lága ja guđege láhkii gullet čielggadusat ja dohkkehusat. Dakkár lágat ja čielggadusat leat omd.:

- Finnmároláhka – áсахit ahte Finnmárkku luondduresurssat geavhuvvojit muttágit ja ekologaččat guoddevaš vuogi mielde, nu ahte bohtet finnmárculaččaide ávkin, erenoamážit sámi ealáhusaide ja vuoigatvuođaide
- Boazodoalloláhka – áсахit ekologalaččat, ekonomalaččat ja kultuvrralaččat guoddevaš boazodoalu man vuoddu lea sámi kultuvra, árbevierru

3.7.3 Mielváikkuheami plána

Doaibmabiddji lágida jotkkolaččat ja proaktiivvat dieđuid ja eiseváldiid, ránnjaid ja guoskevaččat oassálastima. *Tabealla 0-1* čájeha vejolaš vuogi láchit buori ja njuovžilis diehtujuohkima ja báikkálaččaidda ja guoskevaš eananeaggádiid ja ránnjaid oassálastima. H2Carrier lea dieđusge rabas heivehit dan bargovuogi ja hálida gullat eará evttohusaid gulaskuddanvuorus.

Tabealla 0-1 Vejolaš bargovuohki báikkálaš diehtujuohkima ja oassálastima várás

Áigi	Ulbmiljoavku	Fáddá	Kommunikašuvdna vuohki
Golggotm. - Skábmam. 24	šiehtadanjoavku – relevánta organisašuvnnat ja searvvit Báhcavuonas ja Bearalvágis	Álgočoahkkin – ráhkadit plána, čielggadit ulbmiliid ja bargovuogi	Fysálaš čoahkkin
Cuoŋomán u 25. b.	Rabas kantuvra deaivvadeami, dialoga ja diehtujuohkima várás, Bearalvágis ja Báhcavuonas.	Diehtujuohkin plána- ja čielggadanbarggu birra – árra muddu Vejolašvuohta gažaldagaide ja evttohusaide	H2Carrier bargit bohtet dohko.

Cuoŋomán u 25. b.	Šiehtadanjoavku	Diehtujuohkin ja dialoga: Plánahábmen, diehtoaddit, dehálaš čuolmmat KU-barggus	Fysálaš čoahkkin
Miessem. - geassem. 25	Jearahallan	Viežžat dieđuid árbevirolaš bargovugiin ja oahpásnuvvat guoskevaš guovlluid lundui	Čálálaš/Teamsjeara hallan
Golggotm. 25	Šiehtadanjoavku	Dieđut KU gávdnosiid birra, plánahábmema stáhtus Cavgileamit plána- ja čielggadanbarggu gárvvisteapmái	Fysálaš čoahkkin

Doaibmabiddji áigu lágideaddji gielddaiguin árvoštallat dárbbu ásahit šiehtadanjoavkku. Joavku ii galgga leat beare stuoris (áinnas gávccis-logis). Dain guovlogeavaheddjiin, geaidda plánejuvvon huksen čuohcá njuolga dahje eahpenjuolga, galget leat ovddasteaddjit. Dakkár searvvit ja organisašuvnnat mat galggašedje searvat leat gilisearvvit, olgoeallinorganisašuvnnat, ealášhusorganisašuvnnat, boazodoallu jna. Doaibmabiddji lokte gažaldaga gielddaiguin geain galggašedje leat ovddasteaddjit. Čoahkkimiid ja rabas kantuvrabeivviid lassin deattuhuvvo buorre diehtujuohkin proševtta birra doaibmabiddji ruovttusiidduin.

Oassi plánen- ja čielggadanbarggus lea ahte doaibmabiddji almmolaččat sihtá eamiálbmogiid ja unnitloguid ja eará báikkálaččaid buktit cealkámušaid ja dieđuid plána- ja váikkuhusguovllu birra. Dat gárten čađahuvvo sihkarit gažaldatskovi bokte. Soitet jearahallamat maid. Dat galgá goká árbevirolaš bargovugiid luonddu árvoštallama, ja mot plánejuvvon rievdeameit váikkuhit geavahusaid mánggaláganvuhtii.

Gielddat: Galgá maid leat jotkkolaš oktavuohka lágideaddji gielddaiguin neahttačoahkkimiid ja njuolga gulahallama bokte. Gielddat galgaba árra muttos searvat plánen- ja hábmenprosessii, vai lea vejolašvuohka cavgilit ja váikkuhit beassan- ja káijačovdosiidda, bieggafápmorusttega hápmái ja eará infrastruktuurii.

Eananeaiggádat: Doaibmabiddji lea doallan álgočoahkkima FeFo:in mii lea plánaguovllu eananeaiggát ja ovdanbuktán Rubbedalshøgda bieggafápmorusttega plánaid. Doaibmabiddji áigu čuovvulit dan FeFo:in ja váldá oktavuohka eará guoskevaš eananeaiggádiiguin. Bargu eananeaiggátšiehtadusain lea jođus ja gárvána daid ovdal mearriduvvon standárddaid mielde.

Boazodoalloberoštumit: Doaibmabiddji áigu oktii ráđiid lágideaddji gielddaiguin ovddidit dan proseassa mii lea juo álgán ja oažžut áigái buori dialoga boazodoalloeláhusain. Čielggadanprográmmas doaibmabiddji áigu oažžut boazodoalu fágačeahpi searvat, gii veahkeha hábmet muttagis čovdosiid ja identifiseret relevánta litnudeaddji doaibmabijuid. Orohat 6 áigu maid searvat go bieggapárkkas mii lea oidnosis sáhtta váikkuhit sidjiide. Maŋnelis lea árvaluvvon bargoplána boazodoalloberoštumiiguin, gč. maid kap. 0.

Eará instánssat: Doaibmabiddji, Finnmarkskraft ja Varanger Kraft leat doallan čoahkkimiid ja ožžon bajilgova proševttas. Ságastallamat ja čoahkkimat Barentsnettain leat maid jođus. Sii leat ožžon fierpmádatlaktima ohcamuša. Plána lea doallat čoahkkimiid almmolaš ja regiovnínalaš eiseváldiiguinnai.

7 Vejolaš váikkuhusat birrasii ja servodahkii

7.9 Sámi ealáhusat

7.9.1 Boazodoallu

Guovlu masa doaibmabidju guoská lea ollásit orohaga 7 Rákkonjára rájiid siskkobealde. Orohat leat davimusas Nuorta-Finnmárku boazodoalloguovllus. Davil lea mearra, oarjiil lea Deanuvuotna ja lulil lea Suoma riikarádji. Nuorttal (Báhcavuonas lulás) lea Orohaga 7 ja Orohaga 6 Várjjatnjára gaskasaš rádji. Orohat lea oassi Deanu, Bearalvági ja Báhcavuona gielddain.

Plánaguovllus leat registreren gidđaorohagaid (sarváid), geasseorohagaid (alla geasseeatnamiid/bálganbáikkiid) ja geasseorohagaid (vuollegis geasseeatnamiid). Boazodoalu areálageavahangártii leat maid registreren guotteteatnama 1,5 km plánaguovllu oarjelis. Hamnefjell bieggafápmorusttega konsešuvdnamearrádušas bohtánai ovdan ahte plánaguovllu oarjelis lea registrerekeahes guotteteanan (Basečearru). Areálageavahangárta mielde leat maid registreren geinnodagaid plánaguovlui ja lahkosiidda. Plánaguovlui eai leat registreren johtolagaid eaige čohkkenguovlluid.

Rádji orohahkii 6 Várjjatnjára lea unnimusat sullii 5 km plánaguovllu nuortalis. Ráji lahkosiidda leat registreren gidđaorohagaid (sarváid), geasseorohagaid (alla geasseeatnamiid ja bálganguovlluid), čakčaorohagaid (ragateatnamiid) ja čakčadálveorohagaid (geavahuvvojit ollu). Leat registreren čohkkenguovllu sullii 8 km plánaguovllu nuortalullelii. Leat maid registeren orohaga 6 ja orohaga 7 gaskasaš áiddi.

Bieggafápmorusttega huksen Kongsfjorda nuortalii dagahivččii guohtuneatnamiid massima orohahkii 7 sisabahkkemiid geažil (luottat, turbiinnat, fápmojodasmástat jna.). Doaibmabidju maid dagahivččii eahpenjuolga massimiid dan dihte go plánaguovllu ja lahkosiid garvvášii ja geavahivččii unnibut. Manjemus jagiid dutkamat leat čájehan ahte bieggafápmorusttega oaidnin váikkuha bohccui. Dutkamat čájehit earret eará ahte boazu guohtu unnibut dain guovlluin gos oaidná dakkár rusttegiid. Daid eatnamiid, gos ii oainne bieggafápmorusttegiid, geavaha eambo. Dat ášši lea dehálaš erenoamážit dain hearkkes guotteteatnamiin plánaguovllu lullelis ja oarjelis.

Boazu sáhtta maid geavahit guovllu eará ládje jus muosehuvvá rusttega huksedettiin. Sáhtta váldit áiggi ovdal go boazu geavahišgoahká guovllu fas, jus huksenbarggut buktet negatiiva vásáhusaid. Jus huksenbargu čađaha várrogasat, omd. dalle go bohccot eai leat guovllus, šaddet guhkesáigásaš konsekvanssat unnibut.

Man olu ja man jođanit boazu hárvána muhtin sisabahkkemii, bohtá maiddá das man ollu ja makkár olbmodoaimmat leat rusttega lahkosiin manjel go rusttet lea huksejuvvon. Go geahčada olbmodoaimma mii čatnasa bieggafápmorusttega doibmii, ferte vel dan oktavuođas váldit vuhtii lassánan astoáigge olgodoaimmat dan guovllus go dohko huksejuvvojit luottat.

Doaibmabiddji áigu ráhkadit lagas oktasašbarggu orohagain 7 doaibmamuttu áigge. Dat mearkkašivččii omd. diehtolonohallan ja koordineren mii guoská bálvalus- ja bajásdoallankampánjaide, mohtorjohtolahkii, jieknabáikuma váttisvuodaide jna.

7.9.2 Sámi ealáhusat

Plánat mat giedahallojit plána- ja huksenlága § 3-1 vuosttaš oasi bustáva C mielde sihkarastet sámi kultuvrra, ealáhusaid ja servodateallima vuodđoeavttuid. Sámedikki plánaveahki mielde dat sáhtta čatnasit boazodollui, bivdui, meahcásteapmái, murremii, muorječoaggimii ja ávnnasteapmái. Plánaveahkki fuomášahtta ahte listu ii govčča visot beliid. Boazodoalloláhka čielggada boazodolliid vuoigatvuodaide. Dat mearkkaša vuoigatvuoha bivdit stáhtaopmodagas, ii-matrikulerejuvvon stáhtaopmodagas ja finnmárkkuopmodagas sámi boazoguvllu siskkobealde. Geavahepmi dološ áiggi rájes sáhtta maid leat addán dan vuoigatvuoda priváhta opmodagas. Dasa čuovvu maid vuoigatvuoha háhkat boaldámuša ja muora almmolaš ja priváhta eatnamis, ja vel vuoigatvuoha cegget orrunsašiid (barttaid jna.), bivdit ja meahcástit eará ládje. Sámit ja eará olbmot geat eai leat mielde boazodoalus sáhttet maid leat ožžon vuoigatvuoda geavahit odasnuvvi resurssaid guhkesáigásaš geavaheami geažil.

9 Čielggadanprográmma evttohus

9.4.3.5 Goddi

NVE dábálaš gáibádusat

- čilget goddeguovlluid ja gotti areálageavaheami plána- ja váikkuhusguovllus, deike gullet gotti ekologalaš funkšuvdnaguovllut
- árvoštallat mot doaibmabidju sáhtta váikkuhit goddái, deike gullá guovllu árvo ekologalaš funkšuvdnaguovllun
- čilget doaibmabijuid mat sáhttet unnidit negatiiva váikkuhusaid huksen- ja/dahje doaibmamuttus (jus dakkárat leat)
- oanehaččat muitalit dan diehtovuodu ja daid metodaide birra, mat leat geavahuvvon árvoštallat doaibmabiju váikkuhusaid. Árvoštallamiid eahpesihkarvuodaide galgá vuhtiiváldit. Dan geažil galgá árvoštallat dárbbu ovda- ja maŋneiskkademiide. Jus ovda- ja maŋneiskkadeamit adnojuvvojit dárbbušlašžan, galgá čilget mot čađahuvvon čielggademiid sáhtta ožžut mielde go hábme dutkama dakkár iskkademiid várás.

Evttohuvvon bargovuohki:

Čielggadeamis galgá leat buorre metodihkka Birasdirektoráhta gustovaš KU-veahki mielde. Galgá váldit oktavuoda regiovnnalaš goddelávdegottiin váikkuhusaid árvoštallama dihte.

Doaibmabiddji presiseremat:

Doaibmabidju ii guoskka goddeguovlluide ja danin dát fáddá ii čielggaduvvo.

9.4.5 Sámi beroštumit

NVE ii leat dássázii evttohan odđa čielggadangáibádusaid eananbieggafámu hárrái, mat čatnasit boazodollui ja eará meahcásteapmái. Dat vurdet ahte OED čielggada diehtovuodu mot bieggafápmu váikkuha boazodollui. NVE ráhkkanan danin árvoštallat odđa oppalaš čielggadangáibádusaid mat gusket konkrehta áššiide.

Doaibmabiddji evttoha čielggadangáibádusaid sámi beroštumiid ja boazodoalu várás. Daid vuoddu leat iežas árvoštallamat ja vásáhusat, ovddit diedáhusat, ja Sámedikki guoskevaš njuolggadusat meahcceárvoštallama hárrái.

9.4.5.1 Boazodoallu

NVE dábálaš gáibádusat fierpmádatrusttegiid konsekvansačielggadeapmái

Fáddá lea relevánta daidda doaibmabijuide mat leat boazoguovlluin ja mat sáhttet váikkuhit olu boazodollui. Čielggadeami vuoddu galgá leat Luoddadirektoráhta [giehtagirjji V712](#) metodihka, deike gullet kriterat maiguin árvoštallat árvvu, váikkuhusa ja konsekvansa. Dat giehtagirji čilge dan metodihka oalle dievaslaččat.

- Boazodoalu areálageavaheami váikkuhusguovllus galgá čilget boazodoallogárttaid veagas. Galgá bivdit boazodoallohálddahasain ja boazodolliiguin odđa lassidieduid. Iskkadeapmi čađahuvvo dárbbu mielde.
- Galgá ráhkadit oanehis čoahkkáigeasu dain dieđuin mat juo leat doaibmabiju vejolaš boazováikkuhusaid birra, deike gullet energijjarusttega iežas váikkuhusat, olbmuid johtolaga, eananduoguštus ja dakkárat.
- Čielggadeapmi fertet oažžut čielgasa njuolga guohtunmassimiid sturrodagas ja árvoštallat daid váikkuhusaid, ja maid mot doaibmabidju čuohcá geinnodagaide ja johtolagaide, maiddái lassánan olbmojohtolaga geažil.
- Guohtun- ja guohtuneatnamat, geinnodagat ja johtolagat, dehálaš boazodoallorusttegat ja doaibmabidju galgá merket gártii.
- Árvoštallan galgá vuhtiiváldit mot prošeakta sáhttá váikkuhit boazodoalu geavaheapmái dan guovllus. Deike gullet hehttehusat luonddus, eambo jienat, lassánan johtolat ja boazodoalu váttásnuhttin, nugomat stuorit bargonoadđi, áibmojohtolaga hehttehusat helikopterčohkemii jna.

Ollislaš váikkuhusat ja oktavuoha ON siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid konvenšuvdnii:

- Čielggadeapmi galgá árvoštallat doaibmabiju ollislaš váikkuhusaid. Dan vuoddu leat čađahuvvon, mearriduvvon dahje dohkkehuvvon plánat dahje doaibmabijut daid orohagaid siskkobealde.
- Galgá boahit ovdan jus doaibmabidju okto, dahje buot váikkuhusat ollislaččat, sáhttet čuohcit guoskevaš orohagaid vuoddoeavttuide bargat bohccuiguin dálá ja boahhteáiggis, mii livččii ON siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid konvenšuvnna § 27 vuostá.

Koordineren eará fáttáiguin:

Fáddáčielggademiid relevánta dieđut ráhkadit čielggadeami vuodu. Fáttát leat (sámi) kulturmuittut ja kulturbiras, areálageavaheapmi, olgoeallin, mátkkoštanealáhus (sáhttet earátnai).

Doaibmabiddji presiseremat:

Báikkálaš boazodoallit leat iežaset doaimma ja doaibmadiliid áššedovdit. Danin lea dehálaš ahte sin máhttu ja vásáhusat bohtet mielde diehtovuđđui. Čielggadanbarggus galggašii danin iskkadit guovllu boazodolliiguin. Čielggadanbarggu vuolggasadji lea dat dieđut mat juo leat guohtuma ja eará báikkálaš doaibmadiliid birra. Boazodoalu árbevirolaš guovlogeavaheapmi galgá orohaga veagas gártejuvvot ja iskkaduvvot. Orohat, guoskevaš ránnjáorohagat, boazodoallohálddahus (Stáhtahálddašeaddji) ja Sámediggi servet konsekveansačielggadeapmái. Litnudeaddji doaibmabijuid galgá árvvoštallat daid konsekveanssaid vuodul mat bohtet ovdan čielggadettiin.

Iskkadeamit ja čielggadeapmi galget čađahuvvot gustovaš metodihka mielde. Vuolggasadji lea dat dieđut mat juo leat bieggafámu buvttadeami váikkuhusaid birra boazodollui. Energijadepartemeanta lea bivdán dutkaninstituhta NIBIO hábmet buoret metodihka čielggadit váikkuhusaid boazodollui, mii livččii oassi doaibmabidjobáhkas boazodoalu ja energiija várás. Earret eará hábmet vuogi árvvoštallat ollislaš vahágiid muhtin orohagas. Jus odđa vuohki čielggadit konsekveanssaid boazodollui (mas lea vuohki čielggadit ollislaš vahágiid muhtin orohagas) lea válmmas ovdal dálvvi 2024/25, áigu doaibmabiddji atnit dan vuogi vuolggasadjin konsekveansačielggademiide. Sisabahkkengárta dievasmahtá čilgehusa orohakkii čuohcci ollislaš vahágiid birra.

Gaskaboddasaš plána čađahit fealttabarggu ja čoačkimiid guoskevaš orohagain:

Áigodat	Fáddá	Dialoga/kommunikaš uvdnavuohki
Čakčamánnu/golggotmán nu 2024	Presenteret boahttevaš KU-barggu ja guoskevaš orohagaid čielggadeddjiid	Fysálaš čoaččkin
Golggotmánnu/skábmam ánnu 2024 ja/dahje suoidnemánnu-čakčamánnu 2025	Čoaččkin ja iskkadeapmi orohagain, váldoáššit leat árvvut, váikkuhusat ja litnudeaddji doaibmabijut	Fysálaš čoaččkin ja iskkadeapmi
Golggotmánnu/skábmam ánnu 2024 ja/dahje suoidnemánnu-čakčamánnu 2025	Čoaččkinreferáhta ja iskkadanraporta sáddejuvvojit boazodollui kommentáraid dihte	E-poasta
Dálvi 2024/2025 ja Čakča 2025	Dárbbu mielde – čuoovolančoaččkimat Teamsas, dahje fysálaš čoaččkimat	Teams (sáhtta fysálaš čoaččkinnai)
Čakča 2025	Rapportaevttohus – čilgehus boazodoalu ja litnudeaddji	E-poasta

	doaimbaidjuid birra sáddejuvvo boazodollui kommentáraid dihte	
--	--	--

9.4.5.2 Sámiid árbevirolaš meahccegeavaheapmi

Dáid áššiid galgá čilget oanehaččat

- Mot doaimbaidju sáhtta váikkuhit árbevirolaš meahccegeavaheapmái. Váldoássi lea váikkuhusat daidda guovlluide mat adnojuvvojit dárbbaslažžan vai dakkár ealáhusat cevzet. Dát guoská earret eará árbevirolaš bivdoguovlluide, luomejekkiide, suoidnebaikkiide ja juhkančáhcegálduide.
- Go árvoštallá váikkuhusaid meahccegeavaheddjiide ja sámi ealáhusaid, galgá váldoássi leat guovllu árbevirolaš geavaheapmi ja erenoamáš geavahanvugiid. Dát šaddet váikkuhusaid árvoštallama vuodđu.

9.4.5.3 Sámi ealáhusat

NVE dábálaš gáibádusat fierpmádatrusttegiid konsekvansačielggadeapmái

- Sámi guovlluin galget sámi ealáhusat nugomat bivdu ja meahcásteapmi čilgejuvot danin go dat sáhttet váikkuhuvot olu. Fáddá boazodoallu čielggaduvo sierra fáddán daid gáibádusaid hárrái mat leat kapihttalas 5.14. Doaimbaidju váikkuhusat dan ealáhussii galget čilgejuvot. Galgá bohtit ovdan jus doaimbaidju okto, dahje buot váikkuhusat ollislaččat, sáhttet čuohcit ealáhusa vuodui dálá ja boahteáiggis, mii livččii ON siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaid konvenšuvnna § 27 vuostá.

Doaimbaidji presiseremat:

Doaimbaidju váikkuhusat sámi meahcásteapmái galget čielggaduvvot, ja guovllu historjjálaš geavaheapmi ja doaimmaid mearkkašupmi kulturguoddin galget čilgejuvot.

Čielggadeami vuodđu galgá leat dieđut mat bohtet báikkálaš, regiovnalaš ja guovddáš eiseváldiin, organišuvnnain ja boazodoalus. Dat dieđut ja dokumentašuvdna mat juo leat meahcásteami birra galgá mannat čađa, deike gullet guovllu meahcástanealáhusat. Ságastallamat guoskevaš sámi meahcásteddjiiguin ja eará relevánta diehtoaddiiguin dievasmahttet daid dieđuid. Máhtu ferte ea.ea viežžat dakkár gálduin mat ovddastit sámi beroštumiid dan guovllus.

Árvoštaladettiin daid váikkuhusaid mat čuhcet sámi ealáhusaide galgá oktavuolta leat dan árvoštallamii man čađaha fágafáddá boazodoallu, kulturmuittut ja kulturbiras, eatnamat ja olgoeallin.